

SAKSBEHANDLER
Jostein Gundersen
Kaare Stang

VÅR REF.
21/02041-8

DERES REF.

VÅR DATO
02.06.2022

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Se mottakerliste

Bagnsbergene gard, gnr. 37/ bnr. 140 og deler av gnr. 37/ bnr. 1 i Sør- Aurdal kommune Vedtak om fredning

Bagnsbergene gard, august 2021. Foto: Magnhild Apeland, Innlandet fylkeskommune

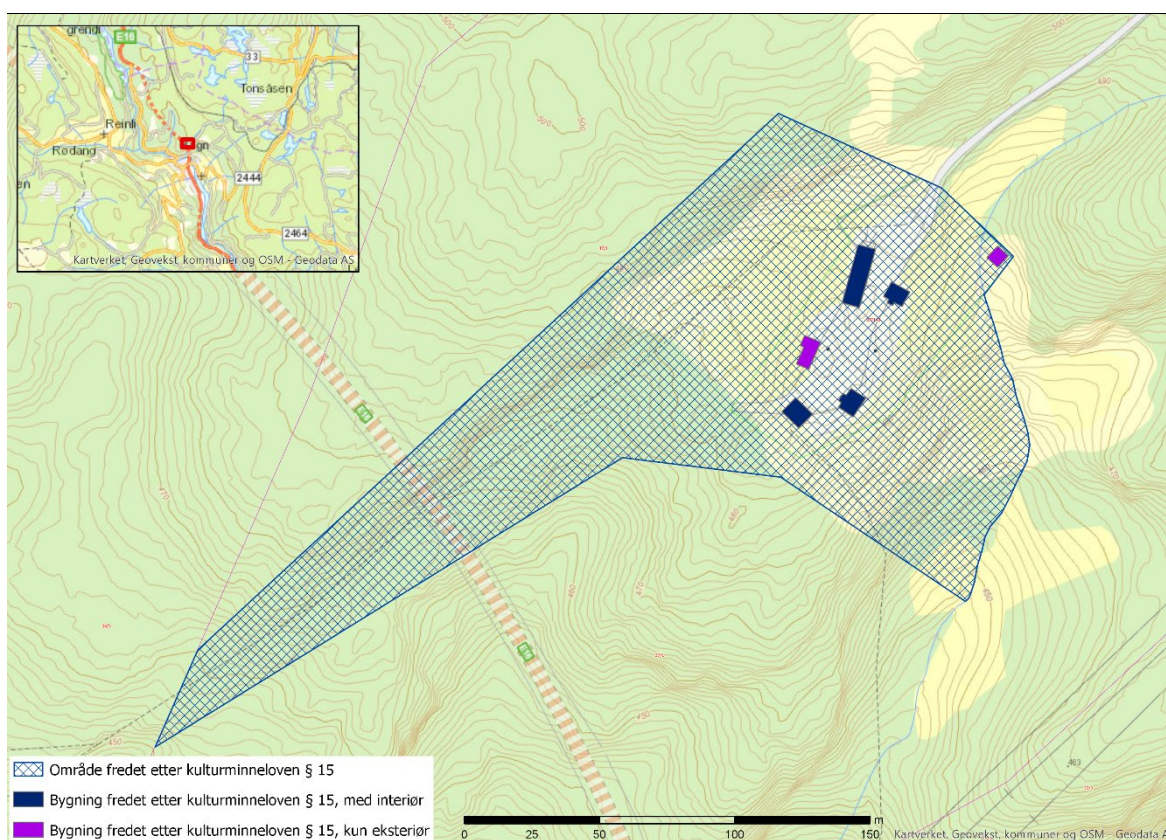
Vi viser til forslag om fredning av Bagnsbergene gard datert, 30. juni 2021, som har vært på høring hos berørte parter og instanser. På grunnlag av dette fattet Riksantikvaren følgende vedtak:

VEDTAK

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 15, freder Riksantikvaren Bagnsbergene gard, deler av Askeladden-id 226134, gnr. 37/bnr. 140 og deler av gnr. 37/bnr. 1. i Sør-Aurdal kommune.

Omfanget av fredningen

Fredningen omfatter hele gårdstunet med seks bygninger og innmark, samt nærliggende skogsområder og eldre vegfar som var sentrale under krigshandlingene på stedet i april 1940, jf. avmerking på kart nedenfor.

Fredningskart Bagnsbergene gard. Oversiktskart.

Fredningen omfatter følgende bygninger med eksteriør og interiør, og inkluderer hovedelementer som planløsning, materialbruk og overflatebehandling, samt detaljer som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, fast inventar, kulehull og andre spor etter krigshandlingene:

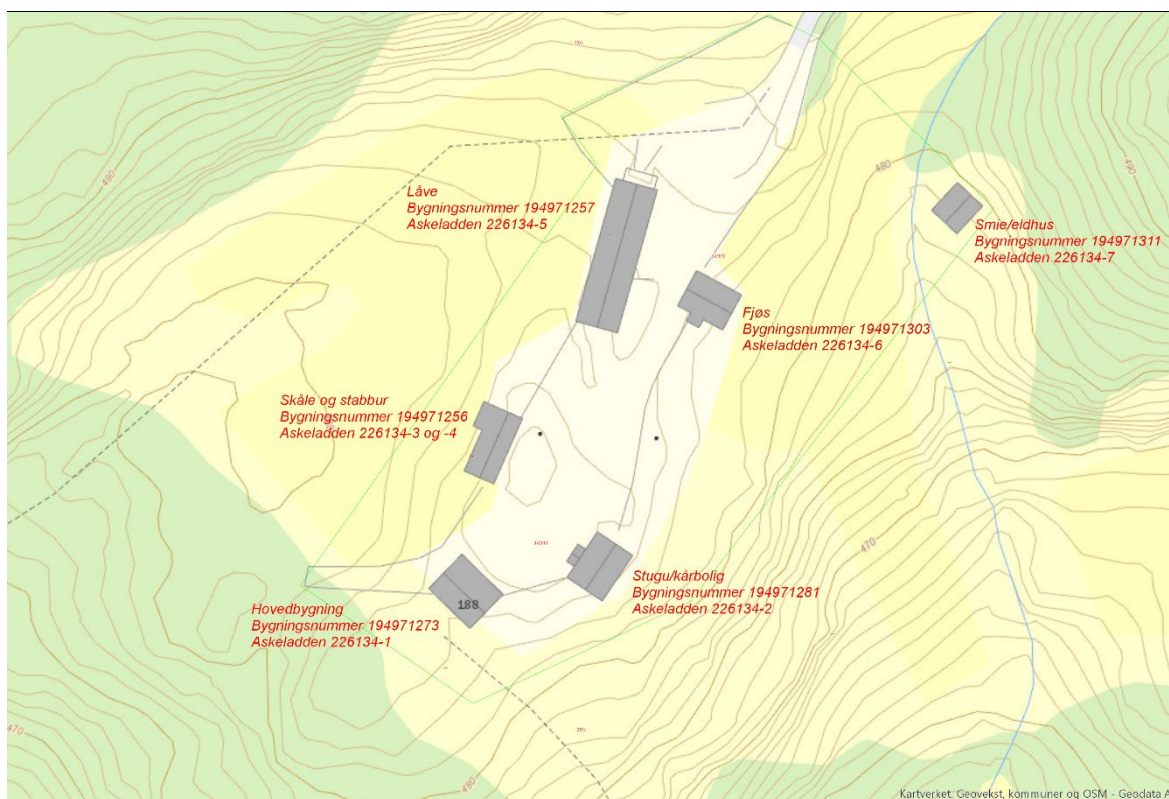
- **Hovedbygning**, bygningsnummer 194971273 (Askeladden-id 226134-1)
Til fast inventar regnes kjøkkenbenk og veggfast skap med skapdører i «sirupssnippform» øverst med åpen hylle under samt vedkomfyr i kjøkken i 1. etasje, kjøkkenbenk og hjørneskap i kjøkken samt ovn i soverom i 2. etasje.

- **Stugu/kårbolig**, bygningsnummer 194971281 (Askeladden-id 226134-2)
Til fast inventar regnes kjøkkenbenk, benk festet til vegg ved kjøkkenbenk, vedkomfyr og stokker til oppheng i himling i kjøkken, ovn i sovekleve og knagger på vegg i vasskleve.
- **Låve**, bygningsnummer 194971257 (Askeladden-id 226134-5)
Til fast inventar regnes båser i småkrøtterfjøs og stall.
- **Fjøs**, bygningsnummer 194971303 (Askeladden-id 226134-6)
Til fast inventar regnes båser i fjøset, innredning og utedo.

Fredningen omfatter også utvalgt større løst inventar spesifisert i dokumentasjonsvedlegg del 2.

Fredningen omfatter følgende bygninger med eksteriør, og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, materialbruk og overflatebehandling:

- **Skåle og stabbur**, bygningsnummer 194971265 (Askeladden-id 226134-3 og 226134-4).
- **Smie/eldhus**, bygningsnummer 194971311 (Askeladden-id 226134-7)

Fredningskart Bagnsbergene gard. Detalj kart bygninger

De ulike bygningene er beskrevet i dokumentasjonsvedlegg del 1.

Fredningen omfatter gårdens innmark, noe omliggende utmark og deler av vegfar fra Gråbeinhølet, som var sentralt under krigshandlingene på gården i april 1940.

Den fysiske formidlingen i form av skilt, minneplater, tegninger, markering av kulehull m.v. inngår ikke i fredningen.

Fredningen omfatter ikke inskripsjonen til kong Olav V på tunet.

Formålet med fredningen

Fredningen skal bevare Bagnsbergene gard som åsted for krigshandlingene som skjedde på stedet i april 1940, hvor også sivile ble hardt rammet. Fredningen skal sikre varig vern av et gårdsanlegg som bærer tydelig preg av krigshandlingene, og fremdeles står relativt uendret etter disse.

Fredningen skal sikre de materielle sporene etter krigshandlingene på stedet. Den funksjonelle og visuelle sammenhengen mellom gårdstunet, bygningene, innmark, nærliggende utmark og den gamle vegen fra Gråbeinhølet, skal ivaretas og opprettholdes.

Fredningen skal sikre de enkelte bygningene, bygningenes innbyrdes sammenheng og kulturhistoriske verdier knyttet til anlegget som helhet.

Fredningen av bygningenes eksteriør skal sikre bygningenes arkitektoniske uttrykk. Både det arkitektoniske hoveduttrykket og detaljeringen, som fasadeløsning, opprinnelige/eldre vinduer og dører, materialbruk og overflater, skal opprettholdes.

Fredningen skal også bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i de deler av anlegget der interiør er omfattet av fredningen. Fast og spesifisert løst inventar skal bevares som en integrert del av interiøret. Større løst inventar er spesifisert i dokumentasjonsvedlegg del 2.

Fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelsene er utformet i samsvar med fredningens formål og gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid.

1. Det er ikke tillatt å rive, skade eller flytte bygningene eller deler av disse.
2. Det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør der dette er omfattet av fredningen. (Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 6.)
3. Det er ikke tillatt å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller utføre annet arbeid ut over vanlig vedlikehold på bygningenes eksteriør, interiør

eller konstruksjon. (Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 6.)

4. Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje med materialer og metoder som er i tråd med bygningenes egenart og på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene.
5. Kulehull og andre spor etter krigshandlingene på bygningenes eksteriør eller interiør skal bevares.
6. Tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjoner kan tillates i særlige tilfeller under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumentert grunnlag og etter dispensasjon fra fylkeskommunen.
7. Løst inventar som inngår i fredningen, jf. vedlagte spesifikasjon, må ikke skades eller fjernes fra bygningene.
8. Det er ikke tillatt å skade eller vesentlig endre den fredete delen av vegfar fra Gråbeinhølet til Bagnsbergene.
9. Innenfor det fredete området må det ikke settes i gang tiltak som vil kunne endre det fredete områdets karakter i vesentlig grad, herunder hogst og nyplanting uten dispensasjon.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandlingen av fredete kulturminner og områder, vises det til kulturminneloven §§ 15a, 16, 17 og 18, samt ovennevnte fredningsbestemmelser.

Arbeider som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven, må i tillegg forelegges kommunale myndigheter. Det gjøres oppmerksom på at tillatelser etter kulturminneloven må foreligge før arbeider i tråd med plan- og bygningsloven kan settes i verk.

Vedlikehold

Det er eier som har ansvar for det løpende vedlikeholdet av fredete bygninger og anlegg. Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene og detaljer som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene.

For mer informasjon om vedlikehold og forvaltning av fredete bygninger og anlegg, vises det til Riksantikvarens nettsider.

Dispensasjon

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse/dispensasjon til å sette i gang alle typer tiltak som går ut over vanlig vedlikehold, jf. kulturminneloven § 15a. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes, eventuelt på visse vilkår. Dersom det er tvil om hva som anses som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Økonomisk tilskudd

Det er anledning til å søke fylkeskommunen om tilskudd til antikvariske merkostnader ved vedlikehold og istandsettingsarbeider.

Dersom det etter § 15a blir gitt dispensasjon med vilkår som virker fordyrende på arbeidet, skal det gis helt eller delvis vederlag for utgiftsøkningen, jf. § 15a annet ledd.

Fylkeskommunen kan gi opplysninger om frist og krav til søknad.

Kort karakteristikk av kulturminnet

Bagnsbergene gard har en lang historie. Dagens gårdstun består av seks bygninger som hovedsakelig ble ført opp i første halvdel av 1800-tallet. Gården og skogsområdet Gråbeinhølet var et viktig åsted for dramatiske kamper mellom norske og tyske styrker i april 1940, hvor også sivile på gården ble rammet. Gården ble ikke videreført med aktiv gårdsdrift etter andre verdenskrig, og både bygninger, gårdstunet og innmarka har i stor grad stått uendret siden april 1940. I flere av bygningene er det omfattende synlige spor etter kamphandlingene på stedet.

For nærmere beskrivelse av kulturminnet vises det til vedlagt dokumentasjon.

Riksantikvaren er kjent med at det befinner seg en gulvklokke fra gården på Bagn bygdesamling. I april 1940 sto klokka i kårstua på Bagnsbergene gard. Fredningen er ikke til hinder for at klokka flyttes tilbake til Bagnsbergene dersom dette er ønskelig.

Vurdering av kulturminnet - begrunnelse for fredningen

Bagnsbergene gard er et krigsminne av nasjonal verdi. Sammen med skogsområdet Gråbeinhølet like ved, er gården uløselig knyttet til kamphandlinger under den tyske fremrykningen på Østlandet i april 1940 og motstanden de ble møtt med.

Anlegget er i stor grad intakt og har stor kildeverdi, dokumentasjonsverdi og opplevelsesverdi. Krigshistorien er tilgjengelig for publikum, og det er aktiv krigshistorisk formidling på stedet.

Den 18. april kom to tyske infanteribataljoner (ca 1.000 soldater) frem til Bagn. Den 20. april støtte de sammen med et norsk kompani i Gråbeinhølet, og det kom til harde kamper utover dagen, med falne på begge sider. Etter hvert trakk tyskerne seg tilbake til Bagnsbergene gard med sine sårede og falne soldater. På gården ble de sivile som var der tatt som gisler. De falne tyske soldatene ble midlertidig gravlagt i snøen på enga bak skåle og stabbur.

Kvelden 21. april angrep et norsk kompani gården. De norske styrkene var ikke klar over at sivile ble holdt som gisler på gården. Det ble skutt gjennom vinduer, vegger og tak. Etter at flere tyske soldater falt, overga den tyske styrken seg og de sivile ble frigitt. Dette var en viktig seier for de norske styrkene.

Bagnsbergene ble sterk beskyttet av det norske kompaniet, og flere av bygningenes interiør har fortsatt synlige spor etter dette i form av kulehull i interiør og inventar.

Kamphandlingene på Bagnsbergene og i Gråbeinhølet i april 1940 er blitt et symbol for den harde motstanden de tyske styrkene møtte i Valdres. Kampene ved gården dreier seg ikke bare om strid mellom to militære parter, men berører også sivile som en uskyldig tredjepart. En av de sivile, 85 år gamle Andreas Bergene som var kårman på gården, ble drept i skuddvekslingen.

Gården ble innviet som «nasjonalt krigsminne» av kong Olav V i 1986, og brukes som formidlingsarena for Krigsskolens kadetter, skoleklasser i området og ulike grupper.

Tilstand og økonomiske konsekvenser av fredning

Fylkeskommunen gjennomførte en tilstandsvurdering av bygningene på Bagnsbergene gard i 2016. De ulike bygningene hadde punktvis sterkt slitasje og store behov for ulike lokale tiltak. I perioden 2016-2020 er det derfor gjennomført istandsettings- og vedlikeholdsarbeider på samtlige bygninger. Arbeidene er kort omtalt i dokumentasjonsvedlegg 1. Etter istandsettingsarbeidene vurderer Innlandet fylkeskommune at alle bygningene har overordnet tilstandsgrad TG 2, jf. Norsk Standard EN - NS 16096.

Riksantikvarens vurdering

Ut fra en samlet vurdering regner ikke Riksantikvaren med at det vil innebære vesentlige økonomiske merkostnader for staten å gjennomføre fredning av Bagnsbergene gard og området rundt som vist i kart. Riksantikvaren vurderer at Bagnsbergene gard er et så vesentlig krigshistorisk kulturminne å ta vare på at fredning er det rette virkemidlet.

Riksantikvarens myndighet

Det følger av kulturminneloven § 15 jf. § 22 at departementet kan frede byggverk og anlegg, eller deler av dem, av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Fredningsvedtaket omfatter fast inventar (skap ovner m.v.), og når særlige grunner tilsier det kan også større løst inventar fredes. Byggverk og anlegg som kan fredes, inkluderer også steder som viktige historiske minner knytter seg til. Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Klima- og miljødepartementet til Riksantikvaren jf. forskrift 15. februar 2019 nr. 127 om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven § 2 (4).

Lokalisering og eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Bygningene og det meste av innmarka på Bagnsbergene gard utgjør gnr. 37/bnr. 140 i Sør-Aurdal kommune. Eiendommen eies av Gunnar Sønstebys Minnefond. Noe innmark, den nærliggende utmarka og deler av gammelt vegfar fra Gråbeinhølet, ligger på gnr. 37/bnr. 1 i Sør-Aurdal kommune, som eies av Ole Bjørn Odden. Fredningen omfatter hele gnr. 37/ bnr. 140, og deler av gnr. 37/bnr. 1.

Området er i kommuneplanen arealdel, godkjent 16. september 2010, vist med arealformål LNFR.

Forholdet til naturmangfoldloven

Når kulturminneforvaltningen fatter vedtak, skal det samtidig gjøres en vurdering av om dette har innvirkning på naturmangfoldet. Dette følger av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Lovens §§ 8-12 legges til grunn for vurderingen, jf. § 7.

Det er gjort søk i Artsdatabankens *Artskart* og Miljødirektoratets *Naturbase* for å fremskaffe nødvendig kunnskap for beslutningsgrunnlaget. Naturtypen *Slåttemark* er registrert på og rundt tunet, og dekker det meste av det fredete området.

Artsmangfoldet er middels rikt og omfatter arter som marinøkkel (rikelig), prestekrage, blåklokke, småengkall, dunkjempe, fjellmarikåpe, fjelltimotei, flekkgrisøre, hårsveve, føllblom, smørbukk, flekkmarihånd, småbergknapp, bitterbergknapp, fjellrapp, dunhavre, engtjæreblom, gulaks, kattefot, fleckmure og ballblom. Det er ikke negative innslag av gjengroingsarter i enga, med unntak av noe innvandrende gran.

Slåttemarka er ikke i hevd (kun beite), men har beholdt slåttemarkpreget og en nokså artsrik karplanteflora– inkludert forekomst av arter som marinøkkel (tallrik), engtjæreblom, kattedot og ballblom. Lokaliteten vurderes på bakgrunn av dette som viktig (B).

Riksantikvaren vurderer at fredningen verken vil påvirke naturverdier eller naturmangfoldet i negativ retning.

Bakgrunn for fredningen

I 2014 kom det et privat initiativ om fredning av skogsområdet Gråbeinhølet og Bagnsbergene gard, for å kunne sikre stedet og krigshistorien i et langsiktig perspektiv. Det ble opprettet dialog mellom forslagsstillerne, fylkeskommune, grunneiere og andre berørte parter.

I Riksantikvarens fredningsstrategi er *Forsvars- og krigshistorie* et av 10 prioriterte tema. I 1986 ble gården innviet som «nasjonalt krigsminne» av kong Olav V, og den har vært aktivt brukt til formidlingsarena for både Forsvaret, skoleklasser og andre grupper

I 2016 ga Riksantikvaren Oppland fylkeskommune klarsignal til å igangsette fredningssak.

Det første forslaget til fredning omfattet både skogområdet i Gråbeinhølet og Bagnsbergene gard. I løpet av prosessen viste det seg utfordrende å finne gode løsninger som ivaretok både hensynet til skogsdrift i et område med produktiv skog, og et krigsminne som delvis består av områder uten synlige strukturer og anlegg. Samtidig var det utfordringer knyttet til istandsetting av bygningene på gården, og usikkerhet knyttet til fremtidig drift av denne. Det ble derfor besluttet å stanse den pågående fredningsprosessen. I de påfølgende årene er det utført en rekke istandsettingsarbeider på bygningene på gården.

I 2020 ble selve gårdstunet på Bagnsbergene gard skilt ut fra gnr. 37/bnr. 1 som egen eiendom, med nytt bruksnummer 140 (gnr. 37/bnr. 140), og Gunnar Sønstebys minnefond overtok den nye eiendommen. Ny eier ønsket at fredningssaken gjenopptatt, og Riksantikvaren ga klarsignal til Innlandet fylkeskommune om å starte ny fredningssak som ikke omfattet skogsområdet i Gråbeinhølet.

Riksantikvaren vil understreke at selv om Gråbeinhølet ikke er omfattet av fredningssaken, så har det likevel nasjonal verdi som et viktig kulturminne fra andre verdenskrig.

Saksgang og innkomne bemerkninger

Melding om oppstart

Melding om oppstart av fredning ble, i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.1 meddelt eiere, kommunen og andre berørte parter i brev av 26. mars 2021. Dette ble også kunngjort i Avisa Valdres (30. mars 2021), Oppland Arbeiderblad (31. mars 2021) og på Innlandet fylkeskommune sine nettsider (30. mars 2021), med frist for tilbakemelding 30. april 2021.

Innkomne merknader ved melding om oppstart

Grunneier av gnr. 37/bnr. 1, Ole Bjørn Odden, ga tilbakemelding om at han ønsket å vurdere avgrensingen av det foreslåtte fredningsområdet på sin eiendom. Det ble gjennomført befarings med berørte grunneiere og Sør-Aurdal kommune 2. juni 2021, og forslaget til avgrensing ble justert.

Sør-Aurdal kommune stilte seg positive til fredningen i brev av 16. april 2021. Kommunen ser fredningen som en god måte å sikre et meget verdifullt kulturminne av både nasjonal og lokal interesse for framtiden.

Kartverket skrev i e-post 30. april 2021 at Språkrådet bør være høringspart, slik at de kunne uttale seg om navnet på fredningsobjektet, og eventuelt vurdere om det bør gjennomføres navnesak for navnet. Kartverket ønsket også å være høringspart.

Fredningsforslag

Innlandet fylkeskommune utformet deretter fredningsforslag, og i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 2 ble dette sendt på høring til berørte parter 30. juni 2021. Samtidig ble høringen kunngjort i Avisa Valdres og Oppland Arbeiderblad (6. juli 2021) og lagt ut til offentlig ettersyn på Innlandet fylkeskommune sine nettsider (1. juli 2021). Det ble gitt en frist til 25. august 2021 til å komme med uttalelser.

Ved en feil ble ikke fredningsforslaget kunngjort i Norsk Lysingsblad. Innlandet fylkeskommune mener at alle berørte parter og interessenter likevel er gitt anledning til å uttale seg til forslaget. Alle direkte berørte parter har fått forslaget direkte oversendt. Varling om oppstart av fredningssaken og offentlig ettersyn har også vært annonsert i lokal og regional avis, og fredningssaken er godt kjent i kommunen og i relevante miljøer og interesseforeninger. I tillegg til den skriftlige høringen ble det også gjennomført en befarings med berørte grunneiere og kommunen.

Innkomne merknader ved høring av fredningsforslag

Grunneier av gnr. 37/bnr. 140, Gunnar Sønstebys minnefond, stilte seg positive til fredningen i brev av 2. juli 2021.

Sør-Aurdal kommune skriver i brev 24. august 2021 at kommunen stiller seg positiv til fredning av Bagnsbergene gard, og ser dette som en god måte å sikre et meget verdifullt kulturminne for framtiden, som er av både nasjonal og lokal interesse. Kommunen peker på at det er viktig at skogeier sammen med Innlandet fylkeskommune finner løsninger som gjør at skogen kan driftes på normal måte.

Valdresmusea skriver i brev 9. juli 2021 at de hilser forslaget om fredning velkommen. Museet har hatt god dialog med fylkeskommunen og alle involverte parter siden 2015. Museet ser behovet for ei avklaring rundt spørsmålet om framtidig drift av gården, og har en ambisjon om å se på mulighetene for at Valdresmusea kan overta eiendommen, eller på annen måte bidra til drifta. Valdresmusea vil ta initiativ til et møte/dialog med alle parter så snart fredningen er vedtatt.

Statsforvalteren i Innlandet forutsetter i brev 17. august 2021 at hensynet til den registrerte utvalgte naturtypen *Slåttemark* ivaretas selv om området og bygningene fredes.

Språkrådet skriver i brev 6. august at navnene Bagnsbergene gård og Bagnsbergatn ikke er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR). Den aktuelle gården er registrert med navnene Bergan og Bergatn i SSR. Språkrådet har bedt Kartverket om å reise navnesak for å få avklart navnebruk og skrivemåte. Fylkeskommunen må bruke det navnet/skrivemåten som det gjøres vedtak om i navnesaken.

I juli 2021 ble det gjennomført en befarings med Innlandet fylkeskommune, Sør-Aurdal kommune og grunneier av gnr. 37/bnr. 1 for å vurdere avgrensning av fredningsområdet i forhold til mulighet for skogsdrift på eiendommen. Etter dette er fredningsområdet også ytterligere innskrenket.

Behandling i Sør-Aurdal kommune

I henhold til kulturminneloven § 22 nr. 3 skal forslag om fredning legges frem for kommunestyret før vedtak om fredning fattes. Fredningsforslaget og innkomne uttalelser ble oversendt kommunen for politisk behandling i brev av 1. september 2021. Kommunestyret behandlet saken i møte 21. oktober 2021. I sak KS-050/21 ble følgende enstemmig vedtatt:

Bagnsbergatn gard, hele gnr/bnr 27/140 og deler av gnr/bnr 37/1 fredes med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr 50 § 15, jf. § 22, som vist i oversendelsesbrev fra Innlandet fylkeskommune datert 01.09.2021.

Riksantikvarens bemerkninger til høringsuttalelsene

Grunneier av skogen rundt selve gårdstunet og Sør-Aurdal kommune er naturlig nok opptatt av at det er mulig å drive normal skogsdrift i området. Etter befaring med grunneier og Innlandet fylkeskommune i juli 2021 ble grensene for det fredete området justert for å sikre dette.

Riksantikvaren har også gjennomgått fredningsomfanget på nytt, og har foretatt en ytterligere avgrensning som sikrer muligheter for god normal drift av skogen uten at det går ut over formålet med fredningen og de kulturhistoriske verdiene knyttet til hendelsen under andre verdenskrig. Grunneier av gnr. 37/ bnr. 1, Ole Bjørn Odden, har i brev til Innlandet fylkeskommune 21. februar 2022 samtykket til den nye avgrensingen.

Når det gjelder hensynet til den registrerte utvalgte naturtypen *slåttemark* vil ikke fredningen forringe denne. Fredningen kan ventelig bidra til å sikre naturtypen, da det vil være i tråd med fredningens formål å bevare innmarka mest mulig slik den var på 1940-tallet.

Riksantikvaren har vært i kontakt med Kartverket om navnesaken for Bagnsbergene gard. Det er ikke fattet vedtak i saken pr. 1. juni 2022

Når det gjelder Valdresmusea sin anmerkning om behov for en avklaring av framtidig drift av gården, og ambisjon om å kunne bidra, er Riksantikvaren positive til museets engasjement for gården og formidling av historien på stedet.

Riksantikvaren er av den oppfatning at det ikke har fremkommet uttalelser eller merknader til fredningsforslaget som tilsier at Bagnsbergene gard ikke bør fredes.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens vedtak om fredning kan påklages til Klima- og miljødepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Eventuell klage stiles til Klima- og miljødepartementet, men sendes Riksantikvaren innen tre uker fra fredningsvedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven § 29.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 5.

Vennlig hilsen

Hanna Geiran
riksantikvar

Turid Kolstadløkken
avdelingsdirektør

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg:

- Fredningsdokumentasjon del 1
- Fredningsdokumentasjon del 2 (unntatt offentlighet)
- Informasjonsarket Å eie et fredet hus
- Dispensasjonsveileder

Kopi til: Kartverket, Postboks 600 Sentrum, 3507 HØNEFOSS/ Språkrådet, Postboks 8107 Dep, 0032 OSLO/ Valdresmusea AS, Tyinvegen 27, 2900 FAGERNES/ Sør-Aurdal kommune, Tingvollbakkin 15, 2930 BAGN/ Klima- og miljødepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 OSLO/ Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER/ Innlandet fylkeskommune, Postboks 4404 Bedriftssenteret, 2325 HAMAR/ Sør-Aurdal Historielag, Grønhaug Øvrevegen 85, C/O Amund, 3528 HEDALEN/ Kristian Bergsund, Erstadvegen 96, 2930 BAGN/ Kristoffer Juvkam, Bagnskeive 135, 2930 BAGN

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Gunnar Sønstebys Minnefond		Postboks 1358 Vika	0113 OSLO
Ole Bjørn Odde		Spangrudvegen 29	2930 BAGN